

τὸ τελευταῖο ποῦ ἄρχισε νὰ ζωντανεύη κἀπως ἀπὸ τὴν πνοή τῆς καινούριας ζωῆς. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀνεξήγητο. Πρῶτα γιατί τὸ δράμα, ὡς εἶδος συνθετικώτερο, πλουσιώτερο καὶ δυσκολώτερο, εἶναι πάντα ἄκαρπός ἐνός προχωρημένου πολιτισμοῦ καὶ μιᾶς τέχνης ἀνθρωπίνης καὶ δεύτερο, εἰδικώτερα γιὰ μᾶς, γιατί ἡ ἀρχαία παράδοση δούλεψε ζωηρότερα καὶ τυραννικώτερα στὸ εἶδος αὐτό, ὅπου, ὅζω ἀπ' τὸ Κρητικὸ Θέατρο, καμμιά ἄλλη καινούρια παράδοση δὲν βρέθηκε γιὰ νάντιδράτη, ὅπως στὴ λυρική ποίηση τὰ δημοτικὰ τραγούδια, καὶ στὸ διήγημα οἱ παραδόσεις καὶ τὰ παραμύθια τοῦ λαοῦ. Γιὰ τὸ θέατρο ζήσαμε καὶ ζοῦμε ἀκόμα, τεχνίτες καὶ κοινὸ, κάτω ἀπὸ τὴ σκλαβιά τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Καὶ ὅταν λέω σκλαβιά δὲν ἐνοῶ βέβαια τὴν ἐπίδραση τοῦ ἀρχαίου τραγικοῦ πνεύματος, τῆς ἐλληνικῆς διονυσιακῆς μέθης, ἀλλὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ ξεροῦ καὶ ἐξωτερικοῦ τύπου. Ζοῦμε, βλέπετε, ἀνάμεσα στὰ εἰρήπια τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου, καὶ τοῦ θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, καὶ στὰ σχολεῖα μᾶς οἱ δασκάλοι· μεγάλη πληγὴ τῆς καινούριας ζωῆς—μᾶς διδάσκουν τίς ἀρχαῖες τραγωδίες, μὲ μοναχὴ φροντίδα τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ καὶ μὲ μοναχὴ αἰσθητικὴ, τὴν αἰσθητικὴ τῆς «ἐνότητος τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῆς ὑποθέσεως». Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ κοινὸ, μὲ τὴν ἴδια αἰσθητικὴ ἀνατροφή, μοιλονότι ἄρχισε νὰ δέχεται στὰ ἄλλα φιλολογικὰ εἶδη τὴν καινούρια ζωντανὴ γλῶσσα, στὸ θέατρο γιὰ πολὺ καιρὸ ζητούσε, καὶ ζητᾷ ἀκόμα, εὐτυχῶς μὲ λιγότερη μανία, μιὰ γλῶσσα ἱερατικὴ καὶ ἐπίσημη, τὴν τεχνικὴ γλῶσσα, ποῦ τὴ λέμε ἐδῶ καθαρῶσεως καὶ ἡ ὅποια, ὅπως ἀποδείχθηκε ἀπὸ σοφοὺς καὶ καλλιτέχνες, μοιλονότι στοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους πλησιάζει περισσότερο στὴν ἀρχαία, στὴν ἐσωτερικὴ τῆς σύσταση ἀπέχει ἀσυγκρίτως περισσότερη παρὰ ἡ δημοτικὴ, ποῦ σὺν γέννημα κανονικοῦ ζετυλίγματος, φαίνεται ἡ ἀληθινὴ καὶ γνήσια κόρη τῆς ἀρχαίας. Μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς «παράγοντας» δὲν εἶναι ἀνεξήγητο, ὅπως εἶπα, ἂν τὸ θέατρο ἔμεινε τὸ πιὸ ὀπισθοδρομημένο εἶδος στὴ νέα ἑλληνικὴ τέχνη.

Καὶ εἶναι περίεργο καὶ ἄξιο γιὰ κάποια ἰδιαίτερη μελέτη, ὅτι ἐνῶ στὰ δάκτυλα μποροῦν νὰ μετρηθοῦν τὰ θεατρικὰ ἔργα στὸν τόπο μᾶς, ποῦ ἔχουν κάποια σχέση μὲ τὴν τέχνη καὶ τὴ ζωὴ, ἡ θεατρικὴ μᾶς φιλολογία, ὡς ὕλικό νεκρὸ, λησμονημένο καὶ βάρος ἀργό τῶν βιβλιοθηκῶν, εἶναι ἀπὸ τίς πλουσιώτερες τοῦ κόσμου. Πρὶν ἀκόμα ἀπ' τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ ἔθνους, οἱ λόγιοι τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους, εἶχαν ἀρχίσει νὰ καλλιεργοῦν τὸ θεατρικὸ εἶδος, ἀπάνω στὰ πρότυπα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας καὶ στίς πλανητικὰς σκηνάς, ἀπὸ ἐρασιτέχνες, ποῦ εἶδαν ἐλληνικὰς παραστάσεις στίς διάφορες ἐλληνικὰς ἀποικίας τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου· μᾶζι μὲ τίς μεταφράσεις τοῦ Ἀλφίερη καὶ τοῦ Μόντη, εἶχαν ἀκουσθεῖ καὶ πρωτότυπα ψευδοκλασικά, λησμονημένα τώρα θεατρικὰ ἔργα. Ὁ κ. Ν. Λάσκαρης, ἓνας πνευματώδης κωμωδιογράφος, σὲ μιὰ ἱστορίαν πολὺ ἐξακριβωμένην τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου ποῦ θὰ ἰδῆ γρήγορα τὸ φῶς, θὰ μᾶς δώσῃ πλατύτερες πληροφορίες γιὰ τίς πρώτες αὐτὲς ἀρχὰς τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου. Ὅταν λευθερώθηκε τὸ ἔθνος, σὲ μιὰ σπασμαδικῆ, ἐνθουσιαστικῆ καὶ παιδιὰτικῆ ἀτοπία μιᾶς ἐλληνικῆς Ἀναγεννήσεως, στὰ γράμματα καὶ τίς τέχνες—ἡ ψευδοκλασικὴ αὐτὴ ἐποχὴ μᾶς ἔδωκε ψυχρὰς μιμήσεις ὄλων τῶν ἀρχαίων εἰδῶν τοῦ λόγου: ἐποποιεῖς, βίους παραλλήλους, εἰδύλλια, ἐκλογές κλπ.—οἱ τραγωδίες πλημμύρισαν στὴν Ἑλλάδα. Πλούσιοι καὶ πατριωτικοὶ ἄνθρωποι, μέσα στὸ με-

θῶσι αὐτό, ἀφῆκαν κληροδοτήματα γιὰ διαγωνισμοὺς δραματικούς, στοὺς ὁποίους οἱ βραβεύομενοι μᾶζι μ' ἓνα χρηματικὸ βραβεῖο, πέρνανε κ' ἓνα κλαδί δάφνης ἢ ἑλῆας, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ὀλυμπιονίκες. Καὶ κάθε χρόνο, μᾶζι μὲ τὰ βραβεύομενα ἔργα, στὰ ὁποῖα ἦσαν κριτὲς καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου, φιλόλογοι, γιατροὶ καὶ νομικοὶ ἀκόμα, ἔχοντας ὡς μόνον ὀδηγὸ τοὺς τοὺς κανόνες τοῦ Ἀριστοτέλη, βλέπανε τὸ φῶς καὶ δεκάδες ἀπὸ ἄλλα ἔργα, παινεμένα ἢ ἀπορριμένα, ποῦ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲ μπόρσσε νὰ σταθῆ στὸ θέατρο, τροφοδοτημένο πάντα ἀπὸ μεταφράσεις ξένων ἔργων τῆς τελευταίας γραμμῆς, μὲ κάποιες παρωδίες πότε-πότε τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, καὶ ἀπὸ τοὺς καινούργιους τοῦ Σαίξπηρ, τοῦ Σὺλλερ καὶ ἄλλων, μικρῶν καὶ μεγάλων, σ' ἓνα ἀνακάρωμα ἀξιοδάκρυτο. Φθάνει νὰ σημειωθῆ, γιὰ τὸ παράξενο τοῦ πράγματος, πῶς μέσα σ' αὐτὴ τὴ μάταια νεοελληνικὴ δραματοπλημμύρα τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν βυζαντινῶν τραγωδιῶν, φάνηκαν δραματογράφοι, ὅπως ἓνας γυμνασιάρχης Ἀντωνιάδης, βραβευμένος σ' ὅλους τοὺς διαγωνισμοὺς ποῦ μποροῦν νὰ κερθῶνται καθένας τους, τόσα ἔργα, ὅσα καὶ ὁ Κάλδερν καὶ ὁ Λόπε δὲ Βέγκα. Ἐνοεῖται ὅμως πῶς μὲ τέτοιους ὄρους καὶ τέτοιες ψεύτικες συνθήκες ἀπὸ μέρος συγγραφέων, ἠθοποιῶν καὶ κοινῶν, δὲν μποροῦσε βέβαια νὰ δημιουργηθῆ ἓνα νεοελληνικὸ θέατρο, ἄξιο καὶ λόγος κἂν νὰ γίνῃ γι' αὐτὸ ἄλλος, ἀπὸ τὸ λόγο τοῦ ψυχροῦ ἱστορικοῦ ποῦ θὰ ἐξετάσῃ κάποτε μιὰ ἐποχὴ καὶ μιὰ ψυχικὴ κατάσταση τοῦ ἔθνους. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῆ μονάχα, πῶς ἀπὸ ὅλη τὴν τεραστία καὶ ψεύτικη αὐτὴ παραγωγή, μόλις μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ ἓνας Βερναρόδης, ποῦ στὰ ἀρχαῖα καὶ βυζαντινὰ του δράματα, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶχαν λίγες ἐπιτυχίες στὸ θέατρο, κάποιον ἀδύνατον δραματικὴ πνοὴ ξεχωρίζε: κάποτε, πνιγμένη ὅμως πάντα στὴν ἄδεια ρητορικὴ τῆς ἐποχῆς του.

Τὸ νεοελληνικὸ θέατρο μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς ἄρχισε νὰ μπαίνη δειλὰ στὴ σφαῖρα τῆς ζωντανῆς τέχνης, μόλις στὰ τελευταῖα χρόνια καὶ εἰδικώτερα τὴν τελευταία δεκαετία. Ἡ παράδοση ἡ ἀρχαία καὶ ἡ παράδοση ἡ ψευδοκλασικὴ, μὲ διαφοροτικούς τρόπους καθε μίαν, κρατήσανε τεχνίτες καὶ κοινὸ σὲ μιὰ κατάσταση νεκροφανεῖας. Καὶ ὅπως εἶπε ὁ Λέσιγκ στὴν «Ἀμβούργειον Δραματογραφίαν», εἰδικώτερον εἶναι νὰ δημιουργηθῆ κανεὶς ἓνα θέατρο ἀπὸ τὸ μηδέν, παρὰ νὰ διορθωθῆ ἓνα θέατρο διεφθαρμένο. Ἡ ἀνάσταση ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου φυσικὸ εἶναι ὅτι γίνεται τόσο ἀργά, δειλὰ καὶ μετρημένα. Ὅποσδήποτε γίνεται. Ἡ πνοὴ τῆς ἀλήθειας ποῦ χύθηκε στὰ ἄλλα εἶδη τῆς τέχνης, μὲ τὴ ζωντανὴ γλῶσσα καὶ τὴ νέα ζωὴ τοῦ ἔθνους, ἄρχισε νὰ φυσᾷ ζωογονητικὴ καὶ στὸ θέατρο. Τὸ «Βασιλικὸ Θέατρο», ἓνα γενναῖο χάρισμα τοῦ Βασιλέως στὴν τέχνη τοῦ τόπου του καὶ ἡ «Νέα Σικηνή», δημιουργία ἐνός ποιητῆ, μὲ ὅλες τίς ἀτέλειες καὶ ὅλες τίς παραχωρήσεις ποῦ ἔκαναν στὰ διεφθαρμένα γούστα τοῦ κοινῶν, συντελέσανε πάντα ἀρκετὰ γιὰ τὴ σιγαλὴ αὐτὴ καὶ ἀργὴ ζωογόνηση τοῦ θεάτρου. Σήμερα ἡ θεατρικὴ μᾶς φιλολογία ἔχει μερικὰ ἔργα ποῦ μπορεῖ μὲ θάρρος νὰ τὰ δείξῃ στὸν κόσμον, ὅπως τὰ δράματα τοῦ καίμενου τοῦ Καμπύση, ποῦ τόσο γρήγορα ὁ θάνατος τὸν ἀρπάξε ἀπὸ τὴν τέχνη, τοῦ Παλαμά τὴν «Τρισεύγεννη», γνωστὴ στοὺς ἀναγνώστες τῆς «Ζυγαριάς», τοῦ Ξενοπούλου τὸ «Μυστικὸ τῆς Βαλέραινας», τοῦ Ἐφταλιώτη τὸν «Βρουκόλακα» καὶ μερικὰ ἄλλα. Δὲν εἶναι ἡ ὥρα σ' ἓνα γενικὸ ἄρθρον ποῦ θέλησα νὰ δώσω μιὰ συνοπτικὴ ἰδέα

τῆς θεατρικῆς μᾶς ζωῆς, νὰ μῶ σὲ περισσότερες λεπτομέρειες καὶ ἀναλύσεις. Στὸ μέλλον θὰ μοῦ δοθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσω εἰδικώτερα καὶ ἐπικαιρότερα. Ἐκεῖνο ποῦ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ σημειώσω σήμερα εἶναι ὅτι ἀνάμεσα στὰ μάρμαρα καὶ τὰ εἰρήπια μιᾶς μεγάλης ζωῆς, τὸ φτωχὸ λουλουδάκι τῆς νέας τέχνης ἀρχίζει νάπλῶνῃ τὰ δροσερὰ του πέταλα στὸ φῶς τοῦ ἀθάνατου ἡλίου, ποῦ γέννησε τὴ μεγαλειότητα τῆς τέχνης τοῦ κόσμου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΛΕΟΝΤΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

Τὴν πέρασμένη βδομάδα, μπροστὰ στὸν πρέσβη τῆς Γαλλίας καὶ στὸν σεβασμιώτατο ἀρχιεπίσκοπον τῶν Καθολικῶν, ξεταστήσανε οἱ μαθητὲς τοῦ Λεοντείου Λυκείου στὰ Γαλλικά. Ὁ καθηγητὴς τους κ. Κέρολος Σπάρταλης ποῦ μὲ τὸ γλυκὸ του τρόπο καὶ μὲ τὴν καλὴν του μέθοδον ἔχει κάνει τὰ παιδιὰ νὰγαπήσουν τὸ μάθημα, κείνη τὴν ἡμέραν αἰσθάνθηκε τὴν ἀνεκέρρατῃ εὐχαρίστησίν του εἰμιου ἐργατῆ ποῦ βλέπει τὴ δουλιὰ του νὰ μὴν πηγαίνει στὰ χαμένα ἀλλὰ νὰ πιτυχαίνει καὶ νὰ θαματούργει.

Τὸ Λεόντειο Λύκειο μὲ τὸν ἀκούραστο καὶ ἀγαθώτατον διευθυντὴν του Δὸν Λαμπὴλ καὶ μὲ τοὺς ἄλλους δασκάλους του, ποῦ δουλεύουνε μ' ἐνθουσιασμόν καὶ καλοσυνείδητα, εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα καλὰ σχολεῖα μᾶς καὶ πρέπει νὰ περηφανώμεθα γι' αὐτὸ ἡ πόλιν μᾶς. Αὐτὸ ποῦ φαντάζονται μερικοὶ στενοκέφαλοι καὶ τὸ συχνολένε πῶς τὰ ξένα σχολεῖα δουλεύουνε ἐδῶ στὸν τόπον μᾶς προπαγαντιστικά, δὲν μπορεῖ νὰ κολλήσῃ στὸ Λεόντειο Λύκειο. Ὅποιος θελήσῃ νὰ ἰδεῖ πῶς λειτουργεῖ τὸ σχολεῖο αὐτό, δὲ θὰ δυσκολευθεῖ καθόλου νὰ πιστέψῃ ὅτι καὶ στὸ Λεόντειο γίνεται μιὰ προπαγάντα, μὰ τέτια ποῦ νὰ φτιάχνει πολλῆς Ἑλληνικῆς μὲ μὲρφοση γερῆ, καὶ ὄχι δασκαλικῆ, καὶ μὲ φρονήματα Ἑλληνικώτατα.

ΕΝΑΣ ΡΟΜΙΟΣ

Ο ΔΡΟΜΟΣ

Ἀνοιξιὰτικη, χαρισάμενη μέρα. Πρῶτὸ κίωμα. Ἡ θάλασσα γυαλί, τὰ βουνὰ τῆς στεριᾶς κοντυλένια, καμαρωτὰ, βυθισμένα σ' ἓνα διάφανο σύννεφο. Ὅλα φῶς, χρῶμα, μυρουδιά. Ἡ γῆς καθὼς τὴ χὰδεβε ὁ ἥλιος λὲς καὶ ἀνάσαινε. Ἐνας ἀχνὸς ἔβγαίνε ἀπὸ χάμω σὰ νὰ εἶταν πνοὴ τῆς. Πῶς νὰ κἀνῃς, ποῦ νὰ γυρίσῃς καὶ νὰ μὴν ἀναγαλιᾶσῃ ἡ ψυχὴ σου. Τὸ κάστρο στρωμένο μὲ χαμομήλια ποῦ μοσκοδόλαγαν, μὲ ἀγριοβιολέττες, μὲ λογιῶνε λογιῶνε λουλουδάκια καὶ πρασινάδα, ποῦ τᾶλουζε ἀπ' ἀψηλὰ ὁ ἥλιος μὲ τὸ χρυσάρι του. Ζωντανεμένα, γαληνεμένα ὅλα καὶ πάνου, ἀπαλοχάδεβαν τὴν ψυχὴν, σοῦ μιλοῦσανε μὲ τὴ μυστικὴν γλῶσσαν τους ποῦ τράβαγε ἴσια στὴν καρδιά.

Ἀνεβασμένος ὁ καπετᾶν Θύμιος σὺν πάντα ἀπάνω στὸ κάστρο, τέντωνε τὰ μάτια, ἀνοίγε τὸ στόμα γιὰ νὰ ρουφήξῃ ὅλες ἐκεῖνες τίς μυρουδιὰς ποῦ εἶταν ἔτσι σὺν μπάλσαμον στὴ γέρικη καρδιά του. Παληκὰρι τοῦ ἀγῶνα ζοῦσε μιὰ ἡσυχὴ ζωὴ στὸ νησί μὲ τὰ λίγα παραδάκια ποῦ τοῦ εἶδνε τὸ κουβέρνο σὰ ληημοσύνη. Καὶ ζοῦσε ἀπαραπόνερα, τοῦ ἔφτανε μόνο ποῦ ἔβλεπε τὴν πατρίδα του λέρτερη.

Θὰ εἶχε κάμποση ὥρα στὸ κάστρο σὺν ἔκονσε κουβέντες κάτω ἀπὸ τὸ βράχο. Σκύβει καὶ βλέπει κάμποσους ἀργάτες ποῦ κρατοῦσανε κατὶ ἀψηλὰ, μωτερὰ κοντάρια στὰ χέρια. Ἐνας ἄλλος μὲ μιὰ κερδέλα ἀπλωμένη μετροῦσε τὸν τόπον.

Ἀπόρησε. Τί νὰ θίλουε αὐτοὶ τάχατες στὸ κάστρο. Περίμενε πῶς θὰ φύγουνε. Μὰ αὐτοὶ τὴ δουλειὰ τῶνε.

Περίεργος κατεβαίνει τότες ἀπὸ τὸ κάστρο, ζυγώνει ἕνα ἀπὸ δάφτους καὶ τονε ρωτάει.

— Τί τρέχει, πατριώτη;
— Τὸ δρόμο σημαδέβουμε, τοῦ ἀποκρίνεται κείνος ἀδιάφορα.

— Ποῖόνε δρόμο; παίρναι ἀπὸ δῶ κάνας δρόμος;
— Θὰ περάσῃ ἂ δὲν παίρναι.

Ὁ καπετάν Θύμιος κοντοστάθηκε λίγο.
— Καὶ τὸ βράχο αὐτόνε τί θὰ τονε κάνετε, μαθές;

— Ὅσο γι' αὐτό. Βουνά μπορεῖς νὰ ζεθεμελιώσῃς σήμερις. Δύο τρία φουρνέλα καὶ πάει δουλειά του.

Ὁ καπετάν Θύμιος ἔφερε τὸ χέρι στὸ κούτελο.

— Δηλαδή πάει νὰ πῆ θὰ χαλάστε τὸ κάστρο;
— Μὰ δὲν τὸ βλέπετε, χριστιανέ μου, πῶς δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ κι ἀλλοιότικα; τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἀργάτης καὶ τὸν ἄφησε ἀπορώντας γιὰ τὴν φιλολογία τοῦ γέρου.

Ξερός ὁ καπετάν Θύμιος. Ὁ κόσμος τοῦ ἦρθε ἄνω κάτω. Νὰ χαλαστῇ τὸ κάστρο. Αὐτὸ δὲν τὸ χωροῦσε ὁ νοῦς του. Ποιὸς τάποφάσισε τέτοιο πράμα;

Νὰ ρωτήσουνε αὐτόνε νὰ τοὺς πῆ τί ἀξίζει τὸ κάστρο. Χωρὶς τὸ κάστρο ποιὸς θάμπόδιζε τοὺς Τούρκους νὰ πατήσουνε τὸ νησί; Τὸ κάστρο νὰ τὸ προσκυνᾶνε, καντήλια νὰ τοῦ ἀνάβουνε, γιὰ τὸς ἔσωσε, γιὰ τὸς ἔδωκε λεφτεριά.

Γύρισε μέσα στὴν πόλη φαρμακωμένος. Νόμιζε πῶς θάβλεπε παναστατημένο τὸν κόσμο. Γελᾶστηκε.

Κανείς δὲν κουνιότανε, κανείς δὲν ἔδειχνε τὴν παραμικρὴ ταραχή. Πιάνει κάποιονε καὶ τοῦ λέει.

— Τζμαθές; πάει τὸ κάστρο.
Νόμιζε πῶς θὰ ζιππαστῇ, πῶς θὰ κλάψῃ.

— Γιὰ νέο μου τὸ πουλᾶς μπάμπρα Θύμιος; παλιά δουλειά τούτη.

Ἀποκρίθηκε ἡσυχά ἡσυχά ὁ ἄλλος.

Περίεργο. Παλιά δουλειά καὶ νὰ μὴν πάρῃ χαμπάρι αὐτός. Μὰ ποιὸς ὑποκινάει τίς δουλειές αὐτές; ποιὸς διάβολος βάλθηκε νὰ φάῃ τὸ κάστρο; Καὶ γιὰ ποιόνε λόγο;

Ἀπαντάει ἄλλοινα.
— Λοιπὸν ἀντίο κάστρο, αἰ;

— Ἄς εἶναι καλὰ ὁ Δήμαρχός μας. Νὰ τονε χαιρόμαστε. Καταλαβαίνουμε Δήμαρχο τώρα.

— Δηλαδή τοῦ λόγου του τὰ καταφέρνει αὐτά;
— Ἄμ δά; καὶ ποιὸς ἄλλος.

— Γιὰ ποιά ἀνάγκη;
— Ἀνάγκη κι ἀνάγκη δὲν ἔχουμε ἕνα μέρος νὰ σεργιανίσουμε, νὰ πάρουμε λίγο ἀέρα· εἶναι τὸ κάστρο ποῦ φράζει τὸ δρόμο σὰν μποῦφος.

Ἔτσι λοιπὸ. Βρὲ τοὺς ἀθεόφοβους. Σεργιάνι θέλουνε λοιπὸ νὰ κάνουνε. Γι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἀρέσει τὸ κάστρο. Τοὺς κόβει λέει τὸν ἀέρα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ πῆσῃ. Κι ὅλα αὐτὰ ὁ κινούριος ὁ Δήμαρχός μας ποῦ τονε βγάλαμε τίς προάλλες μὲ τούμπανα. Μωρὲ δὲ θὰ πῆσῃ φωτιά νὰ τονε κάψῃ;

Ἀπὸ τότες δὲν ξαναπάτησε πιά στὸ κάστρο τοῦ τὰγαπημένο. Δὲν εἶχε καρδιά νὰ ζυγώσῃ καί. Κόσμος καὶ κοσμάκης πήγαινε κάθε μέρα καὶ χάζεθε μὲ τοὺς ἀργάτες ποῦ δουλεύανε, καὶ τὰ φουρνέλα ποῦ σκάζανε μὲ διαβολικὸ κρότο. Ὁ δήμαρχος ὅλο κινᾶρι. Ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ἀργάτες ὅλο καὶ διαταγές ἔδινε. Βιαζότανε κιάλας νὰ τελειώσῃ τὸ γληγορώτερο ἢ δουλειά μπᾶς καὶ πῆσῃ τὸ κόμμα του ποῦ εἶτανε στὰ πράματα, καὶ τοῦ τύχονε δυσκολίες. Βάσταζε μῆνες ἢ δουλειά του, κι ὁ καπετάν Θύμιος ἄλλαξε δρόμο. Πήγαινε τώρα σεργιάνι κατὰ τὴν ἄλλην ἄκρια τοῦ νησιοῦ, μακριάθε ἀπὸ τὸ κά-

στρο, πολὺ μακριά γιὰ νὰ μὴν ἀκούῃ τὰ φουρνέλλα ποῦ τοῦ πληγώνανε τὴν καρδιά. Μὰ τίς πιότερες φορές δὲν ἔβγαινε καὶ διόλου ἀπὸ τὸ σπίτι του. Δὲν εἶχε πιά καὶ γούστο τὸ σεργιάνι. Τίς ὁμορφιές τοῦ κάστρου ποῦ νὰ τίς ξανάβρῃ ἄλλοῦ. Πολλὲς φορές τὸν ἔπαιρνε τὸ παράπονο.

— Μωρὲ δὲ λυποῦνται, καρδιά δὲν ἔχουνε αὐτοὶ οἱ ἀθρώποι; Τί τοὺς πείραζε μωρὲ τὸ κάστρο; Ἡ γιὰ τὸς διαφέντεψε μιὰ φορὰ, ριχτήκανε τώρα σὰν τὰ κοράκια νὰ τὸ φῆνε;

Ἄλλοτε μοιρολογούσε σὰ νὰ εἶχε πεθαμμένο μπροστά του. Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ ἀρρώστησε ἀπὸ τὸν κνημὸ του. Στὴν ἀρρώστεια του, σὰν πήγαινε κανένας γνωστός του νὰ τονε δῆ, ὅλο γιὰ τὸ κάστρο ρωτοῦσε. Σὰν τοῦ λέγανε πῶς πάει νὰ τελειώσῃ ὁ δρόμος, ἢ καρδιά του ράγιζε.

— Καλύτερα νὰ πεθάνω, νὰ μὴ δοῦνε τὰ μάτια μου τέτοιο κακό.

Μὲ καιρὸ ξεγέρεψε καὶ μόρεσε νὰ ξαναβγῇ. Ἡ δουλειά εἶτανε πιά τελειωμένη. Μὰ δὲν τοῦ ἔκανε καρδιά νὰ πάῃ νὰ δῆ. Ἄκουγε μόνο ποῦ λέγανε πῶς ὁ δρόμος εἶτανε μιὰ μορφοῖα κι ἔσκαζεν ἀπὸ τὸ κακό του. Σὰν τοῦ εἶπανε πῶς ὁ δήμαρχος σκόπευε νὰ γιορτάσῃ τὸ ἔργο του, πρὶν παραδώσῃ τὸ δρόμο στὸ μεταχειρίσῃμα, ἀγρίεψε.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ξαδιαντροπιᾶ. Μὰ ἔνοια σου καὶ θὰ σοῦ τονε σιγυρίσω ἐγὼ μιὰ χαρὰ τὸν κύρ δήμαρχο.

Τί σκόπευε νὰ καταφέρῃ κανένας δὲν ἤξερε· οὔτε κ' ἔδωσε κανένας προσοχὴ στὴ φοβέρα του. Τί νὰ φοβηθῇ ἔπειτα κοτζάμ Δήμαρχος ἀπὸ τὸν καπετάν Θύμιος. Μὰ ἔχει κάποτε κ' ἡ ἀδυναμία τὴ δύναμή της.

Σὰν ἦρθε ἡ μέρα τοῦ πανηγυριοῦ, ὁ κόσμος ὅλος εἶτανε συναγμένο στὴ θέσῃ ποῦ εἶτανε ἄλλοτε τὸ κάστρο. Στὸ μέρος αὐτὸ φτείασαν ἕνα μικρὸ πάλκο ποῦ τὸ ντύσανε μὲ δάφνες καὶ μὲ σμέρτα. Ἀπὸ κει κᾶβγαζε τὸ λόγο ὁ δήμαρχος ποῦ τοῦ τὸν εἶχε σαρῶσει ὁ δάσκαλος μὲ ἐλληνικοῦρες βαθιές καὶ μὲ κάτι ἐπίθετα χτυπητὰ ποῦ ὁ κοσμάκης κι ἄς μὴν τὰ κατάλαθε, τὰ χειροκρότησε ὅμως μὲ ζούρλια. Σὰ βροντοφώνησε καὶ τὴν τελευταία λέξη ἐτοιμάστηκε νὰ κατέβῃ ἀπὸ τὸ πάλκο, μισοδακρυσομένο ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Τὰ παλαμάκια καὶ τὰ ζῆτω δὲν πάθανε. Μὰ τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη σὰν μπόμπα σκάζει ἀπ' ἀψηλὰ μιὰ φωνή:

— Φτοῦ σας μασκαράδες.

Κάνουνε ὅλοι ἀπάνω καὶ τί νὰ δοῦνε. Ἀψηλὰ στὴν κορφή τοῦ βράχου ποῦ εἶχ' ἀπομείνει στεκότανε σὰν ἔρnio ὁ καπετάν Θύμιος καὶ τοὺς κοίταζε.

Ὁ καπετάν Θύμιος ξεδιηθήθηκε.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

Ὁ Κολπαδόρος

Φίλε «Νουμά».

Πολὺ σωστά τοῦ τὰ εἶπε ὁ συνάδερφός μου κ. Γιάννος Τσικούρας τοῦ μακροσκελέστατου ὑπουργοῦ μας στὸν ἀριθμὸ σου 147. Μὰ γιὰ τὴν ἀπορεῖ μὲ τὸ «κόλπο» τοῦ κ. Ὑπουργοῦ; Ἡ Μακροσκελότητά του εἶναι παλιὸς κολπαδόρος ἀπὸ τὸ ξακουμένο Χαβιαρόχανο· ὅπως ὁ σκύλος πάντα θὰ γυρίσει στὸ τυρὶ ποῦ βγάξει, ἔτσι λένε κι' ὁ παλιὸς κολπαδόρος ἀδύνατο νὰ βρεῖ ἐφκαιρία, νὰ μὴν ξαναθυμηθῇ τὰ παλιά του κόλπα.

Καὶ θυμᾶμαι τώρα τί μᾶς ἔγραψε μιὰ φορὰ μιὰ γερμανικὴ ἐφημερίδα. Μᾶς ἔλεγε πῶς εἴμαστε «Λεβαντῖνοι μικρεμπόροι ποῦ σουφρώσαμε τὸ ἑλληνικὸ νόημα». Τότες, θυμᾶμαι, θύμωσα, κι' ἀπὸ τρίχα νὰ μονομαχήσω μὲ τὸ συντάχτη. Καλὰ ὅμως ποῦ σάπασα, γιὰ τὴν ἴσως θὰ μπορούσε ἴσως νὰ μοῦ δειξῆ τί κολπαδόρο ἔχουμε ὑπουργὸ τῆς Παιδείας (!) καὶ νὰ μὲ ρωτάει ἂ δὲν εἶχε τότες κάπως δίκιο...

Φαντάσου ἂν καμιά μέρα στείλει ὁ κ. Ὑπουργὸς καμιά πανταχούσα στὰ σχολιά, μιλιώντας γιὰ «Σωκράτες κι' Ἀριστείδες καὶ Φωκίωνες! Εἶναι καλὸς νὰν τὸ κάνει· τότες, ἂν εἴμουναι ἐγὼ παιδί, νομίζω θὰ μ' ἔτρωγαν τὰ δάχτυλά μου νὰν τ' ἀνοιξοῦ ὡς ἐκεῖ ποῦ μπορούνε νὰ τεντωθοῦν.

Ἰερόθυμος

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΤΣΟΥΚΗΣ

ΜΩΣΑΪΚΑ

Ἀπὸ τοὺς μύθους Ἰβάν Κριλόφ:

Ἄετός καὶ κοῦκος:

Εἶχ' ἕνός κοῦκου κάμποσον ἀέρα
Παρμένα νὸ κεφάλι του μιὰ μέρα
Καὶ θέλησε ὁ κοῦκος καλὰ καὶ σώνει
Νὰν τότε κάνει ὁ χουσαετός... ἀηδόνι.

Σὰν ἔλαβεν ὁ κοῦκος τόση χάρη
Κλαρόνει σὲ μιὰ φτέρη μὲ καμάρι
Κ' ἐκεῖ ἀηδονάκι τόρα προσπαθεῖ
Νὰ ψάλλῃ ἀρμονικά, νὰ θαυμάσθῃ.

Μὰ σὰν τί λέτε τάχα τοῦ συνέβη;
Ἐνῶ νὰ νηλαϊδῆσαι ἐκεῖ παλαίβει
Φεύγουν καὶ φεύγουν τὰ πουλιά γελώντας
Κι ἀπόμεινε... σὰν κοῦκος τραγουδώντας.

Ὁ Κοῦκος τότε θυμωμένος τρέχει
Στὸ χουσαετό καὶ μ' ὄση φωνὴν ἔχει
«Ἐκδίκηση!» φωνάζει· «Γιὰ στοχάσου
» Ἀηδόνι νὰ μὲ κάνει ἢ Ἀφεντιά Σου...

Καὶ τὰ ἴλα τὰ πουλιά σου νὰ τολμήσουν
» Ὅμπρὸς μου τὸ τραγοῦδί μου νὰ βροῦσον
» Καὶ νὰ πετάξουν ὅλα τοὺς μακριά!...
Μὰ κι ὁ ἀητός τοῦ λέει τότε μὲ βιά:

«— Φίλε, ὦ πόσο μοῦ εἶσαι γελασμένος!
» Ἐγὼ εἶμαι ὁ Βασιλεὺς ὁ διωρισμένος,
» Δὲν εἶμαι ὅμως Θεός· ἀφοῦ τὸ θέλει
» Νὰ γίνῃ ἀηδόνι ὁ Κοῦκος; δὲ μὲ μέλλει:
» Τὸ ἀξίωμα τοῦ δίνω τὸ μεγάλο·
» Ὡς πρὸς τὴν ἀξιοσύνην του ὅμως... ἄλλο!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«*Ἡ ΧΙΑ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ*, μυθοπλαστία κτλ. ὑπὸ Γερασίμου Μαυρογιάννη, Κεφαλλῆνος. Ἐν Ἀθήναις 1905».

Τοῦ κ. Μαυρογιάννη θυμᾶμαι πάντα κάτι ὁμορφους στίχους τυπωμένους σ' ὅλες τίς ὑποφερτές κι ἀνυπόφορες ἀνθολογίες ποῦ βγήκανε ἴσαμε σήμερα. Οἱ στίχοι ἐπιγράφονται «ὁ Ναύτης τοῦ Ἰονίου» κι ἄρχινανε θαρρῶ.

Στὴ μέτρη τοῦ πελάου, μὲς' τὰ κύματα,
ἀνάμεσα Σχηνάρι καὶ Κεφαλλονιά
καράβι πλουμισμένο ἐταξίδευε...